

บทที่ 3

การดำเนินการทางวินัยและการอุทธรณ์ ของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ

เมื่อได้ศึกษาถึงวิวัฒนาการ หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยและการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการในบทที่ 2 ซึ่งทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา หลักการและเหตุผล แนวคิดและจุดมุ่งหมายของการดำเนินการทางวินัยและการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการพอสังเขปแล้ว

การที่สถาบันอุดมศึกษาได้ออกข้อบังคับกำหนดให้นำการดำเนินการทางวินัยและการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มาบังคับใช้กับพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการโดยอนุโลม ผู้วิจัยจึงเห็นควรนำหลักกฎหมายว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยและการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มาศึกษาวิเคราะห์ว่าสามารถสร้างหลักประกันความมั่นคง เป็นธรรมให้แก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการได้มากน้อยเพียงใด

3.1 วินัยและการรักษาวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 หมวด 5 วินัยและการรักษาวินัย บัญญัติให้ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องรักษาวินัยและจรรยาบรรณตามที่บัญญัติในหมวดนี้ โดยเคร่งครัด ตั้งแต่มาตรา 37 ถึงมาตรา 47 โดยแยกเป็นกลุ่มการรักษาวินัยได้ดังนี้

1. วินัยต่อประเทศชาติ
2. วินัยต่อผู้บังคับบัญชา
3. วินัยต่อผู้ร่วมงาน ประชาชนและนักศึกษา
4. วินัยต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
5. วินัยต่อตนเอง

1) วินัยต่อประเทศชาติ

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ มาตรา 38

2) วินัยต่อผู้บังคับบัญชา

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

การรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงเป็น ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง มาตรา 40

3) วินัยต่อผู้ร่วมงาน ประชาชนและนักศึกษา

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความสุภาพเรียบร้อย วางตนให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย อุทิศเวลาให้กับทางราชการอย่างเต็มที่ รักษาความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลในการปฏิบัติหน้าที่ราชการระหว่างผู้ร่วมปฏิบัติงานราชการด้วยกัน

การกลั่นแกล้ง การดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ช่มแวง ผู้ร่วมปฏิบัติราชการ นักเรียน นิสิต นักศึกษา หรือประชาชนอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง มาตรา 41

4) วินัยต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

(1) ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม ขยันหมั่นเพียร และดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ

ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การปฏิบัติหรือการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของทางราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของทางราชการ หรือขาดการเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง มาตรา 39

(2) ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องไม่กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน การกระทำได้กล่าวให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย มาตรา 42

(3) ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่เป็นการปฏิบัติราชการ หรือได้รับมอบหมายจากอธิการบดี มาตรา 43

(4) ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด มาตรา 45

5) วินัยต่อตนเอง

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องรักษาชื่อเสียงของตนและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใดๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติกู้

การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติกู้

6) ข้อกำหนดวินัยเพิ่มเติม

นอกจากข้อวินัยที่กำหนดตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 หมวด 5 แล้ว ตามข้อ 2 แห่งประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ยังกำหนดข้อวินัยที่ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออกในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษากระทำการดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(1) ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ข้อ 3

(2) แก้ไขผลการเรียนหรือผลการสอบของนักศึกษาโดยมิชอบ ข้อ 4 (1)

(3) มีหน้าที่ออกข้อสอบแล้วเปิดเผยข้อสอบโดยมิชอบ ข้อ 4(2)

(4) แอบอ้างเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่นมาเป็นผลงานทางวิชาการของตน ข้อ 4(3)

(5) ล่วงละเมิดทางเพศกับนิสิต นักศึกษา หรือนักเรียน ข้อ 5

(6) ประพฤติชั่วสาวหรือกระทำอนาจารกับนิสิตนักศึกษาหรือนักเรียน เว้นแต่ในกรณีไม่ร้ายแรงจะลงโทษต่ำกว่าไล่ออกหรือปลดออกก็ได้ ข้อ 5 วรรคสอง¹

ตามมาตรา 45 ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

จรรยาบรรณที่กำหนดขึ้น จะกำหนดว่าการประพฤติผิดจรรยาบรรณในเรื่องใดเป็นความผิดวินัยหรือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วยก็ได้

ตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา ได้กำหนดการกระทำผิดจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาดังต่อไปนี้อย่างน้อยให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง ซึ่งถือว่าเป็นข้อวินัยด้วย เพราะกำหนดให้เป็นความผิดวินัยด้วยตามข้อ 4 และข้อ 7 ดังนี้

- (1) การนำผลงานทางวิชาการของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตนโดยมิชอบ
- (2) การล่วงละเมิดทางเพศหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับนักศึกษา ซึ่งมีใช้คู่สมรสของตน
- (3) การเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากนักศึกษาหรือผู้รับบริการเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการใด
- (4) การเปิดเผยความลับของนักศึกษาหรือผู้รับบริการที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือจากความไว้วางใจ โดยมิชอบ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักศึกษาหรือผู้รับบริการ
- (5) การสอนหรืออบรมนักศึกษาเพื่อให้กระทำการที่รู้ว่าย่ำผิดกฎหมายหรือฝ่าฝืนศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง
- (6) การกระทำความผิดอื่นตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดตามสภาพและความร้ายแรงของการกระทำ

การกระทำผิดจรรยาบรรณที่เป็นความผิดวินัยหรือผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ข้อ 6²

พิจารณาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 หมวด 5 วินัยและการรักษาวินัย ประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีใน

¹ ประกาศ ก.พ.อ. (พ.ศ. 2550). ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 เรื่องมาตรฐานการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา.

² ประกาศ ก.พ.อ. (พ.ศ. 2551). ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 เรื่อง มาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องรักษาวินัยและจรรยาบรรณตามที่บัญญัติในหมวดนี้ โดยเคร่งครัด ซึ่งจะเห็นว่ามีทั้งการบัญญัติและกำหนดข้อปฏิบัติและข้อห้ามรวมถึงลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กระจายไปตามมาตราและข้อต่างๆ ดังนี้

(1) กรณี “ข้อปฏิบัติ” ได้บัญญัติกระจายไปตามมาตราต่างๆ ดังนี้ มาตรา 38 มาตรา 39 บรรคหนึ่งและบรรคสี่ มาตรา 40 บรรคหนึ่ง มาตรา 41 บรรคหนึ่ง มาตรา 42 มาตรา 43 มาตรา 44 มาตรา 45

(2) กรณี “ข้อห้าม” ได้บัญญัติกระจายไปตามมาตราต่างๆ ดังนี้ มาตรา 39 บรรคสอง บรรคห้า มาตรา 40 มาตรา 41 มาตรา 42 และมาตรา 43

(3) กรณี “ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง” ได้บัญญัติการกระทำในลักษณะที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงกระจายอยู่ตามมาตราและข้อต่างๆ ดังนี้ มาตรา 39 บรรคสามและบรรคห้า มาตรา 40 บรรคสอง มาตรา 41 บรรคสอง มาตรา 44 บรรคหนึ่งและบรรคสอง มาตรา 45 บรรคสาม ตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ข้อ 3 ข้อ 4 (1) (2) (3) และข้อ 5 และตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา ข้อ 4 (1) (2) (3) (4) (5) และ (6)

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ยังได้บัญญัติให้จรรยาบรรณเป็นส่วนหนึ่งของวินัย โดยให้ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาปฏิบัติตามจรรยาบรรณที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดไว้ในข้อบังคับ ข้าราชการที่ทำผิดจรรยาบรรณที่เป็นความผิดทางวินัย จะต้องถูกดำเนินการทางวินัยและต้องถูกลงโทษทางวินัย ตามมาตรา 45 และมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

การกำหนดข้อวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ยังไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร เช่น ไม่มีข้อวินัยเกี่ยวกับ การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ การรักษาความลับของทางราชการ การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา เป็นต้น จึงเป็นบทบัญญัติข้อวินัยที่ไม่ชัดเจนแน่นอน ยากต่อการปฏิบัติตามและการตีความวินิจฉัยพิจารณา ลงโทษทางวินัย

3.2 การดำเนินการทางวินัยกับพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ

การดำเนินการทางวินัยกับพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ หมายถึง กระบวนการทั้งหลายที่กระทำเป็นพิธีการตามกฎหมายเมื่อพนักงานในสถาบันอุดมศึกษามีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย รวมทั้งการดำเนินการต่างๆ ระหว่างการสอบสวนพิจารณา ซึ่งได้แก่ การ

สืบสวนทางวินัย การตั้งเรื่องกล่าวหา การสอบสวนวินัย การสั่งพักราชการ การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ และการลงโทษ ซึ่งจะแยกอธิบาย ดังนี้

1) การสืบสวนทางวินัยคือ การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งกรณีที่จะดำเนินการทางวินัยต่อไป

การสืบสวนทางวินัยมี 2 กรณี คือ

(1) การสืบสวนก่อนดำเนินการทางวินัย

การสืบสวนก่อนดำเนินการทางวินัย เป็นกระบวนการที่ไม่ต้องทำเป็นพิธีการตามกฎหมาย ซึ่งอาจกระทำโดยทางลับก็ได้ และควรที่จะกระทำก่อนดำเนินการทางวินัยต่อพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่จะฟังว่า กรณีมีมูลน่าเชื่อว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ กระทำผิดวินัยหรือไม่ หากกรณีมีมูลก็ดำเนินการทางวินัยต่อไป แต่ถ้าสืบสวนแล้วเห็นว่ากรณีไม่มีมูลก็ไม่ต้องดำเนินการทางวินัย ซึ่งตามมาตรา 49 วรรคหนึ่ง และวรรคสองแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 บัญญัติไว้ว่า

“ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดถูกกล่าวหาโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าได้กระทำความผิดวินัย หรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการสอบสวนโดยลับ และต้องสอบสวนให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้า เว้นแต่เป็นกรณีการกระทำความผิดวินัยที่มีโทษความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนด จะไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

ก่อนตั้งคณะกรรมการสอบสวน ผู้บังคับบัญชาจะมอบหมายให้บุคคลใดสืบสวนเบื้องต้นว่าการกล่าวหาอันมีหลักฐานตามสมควรหรือไม่ก็ได้”

ตามมาตรา 49 วรรคสองเป็นกระบวนการก่อนการดำเนินการทางวินัย คือหากยังมีข้อสงสัยว่าการกล่าวหาอันมีหลักฐานตามสมควรหรือไม่ ผู้บังคับบัญชาจะมอบหมายให้บุคคลใดสืบสวนเบื้องต้นว่าการกล่าวหาอันมีหลักฐานตามสมควรหรือไม่ก็ได้

แต่ถ้ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยไม่ว่าจะเป็นเรื่องผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง หรือเป็นการผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ตาม ก็จะต้องสอบสวนให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้า มาตรา 49 วรรคหนึ่ง

ตามมาตรา 49 วรรคหนึ่ง มีข้อยกเว้นว่าหากเป็นกรณีการกระทำความผิดวินัยที่มีโทษความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนด จะไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว ไม่ต้องการให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ทั้งที่กรณียังไม่มีมูล เพื่อป้องกันมิให้ผู้ได้บังคับบัญชาเสียชื่อเสียงหรือเสียสิทธิประโยชน์ไปโดยไม่ควรที่จะเสีย กล่าวคือ ถ้ามีผู้กล่าวหาที่ปรากฏตัวผู้กล่าวหา ไม่ใช่บัตรสนเท่ห์ หรือผู้บังคับบัญชาสงสัยว่าผู้ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ผู้บังคับบัญชาจะเก็บเรื่องที่มีผู้กล่าวหาผู้ได้บังคับบัญชาของตนไว้ โดยไม่ดำเนินการอย่างใดหาได้ไม่ จะต้องรีบสืบสวนหรือพิจารณาว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาหรือไม่ ถ้าสืบสวนหรือพิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีไม่มีมูล จึงจะยุติเรื่องได้

กรณีที่จะทำการสืบสวนได้แก่ กรณีที่มีการกล่าวหาหรือสงสัยว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ กระทำผิดซึ่งมีที่มาอันเป็นมูลกรณีที่ปรากฏขึ้นหลายทาง เช่น

1. มีผู้ร้องเรียนกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยโดยผู้ร้องเรียนแจ้งชื่อและที่อยู่ของตนเป็นที่แน่นอนพร้อมทั้งระบุกรณีที่กล่าวหาพอที่จะสามารถดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงต่อไปได้
2. ผู้บังคับบัญชารู้เห็นหรือสงสัยว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการในบังคับบัญชากระทำผิดวินัย ซึ่งอาจได้รู้เห็นการกระทำเองหรือมีผู้บอกให้รู้หรือพบเห็นจากเอกสารหลักฐาน
3. ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นแจ้งมาให้ทราบว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ในบังคับบัญชากระทำผิดวินัยหรือสงสัยว่ากระทำผิดวินัย
4. มีบัตรสนเท่ห์กล่าวหาว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการในบังคับบัญชากระทำผิดวินัยโดยระบุพยานหลักฐานกรณีแวดล้อมชัดเจนตลอดจนระบุพยานบุคคลแน่นอน

(2) การสืบสวนซึ่งเป็นการดำเนินการทางวินัย

กรณีนี้ เป็นการสืบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่จะฟังว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการได้กระทำผิดวินัย เช่น กระทำผิดฐานกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ อันเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.พ.อ. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2549) หรือไม่

การสืบสวนดังกล่าวนี้ เป็นกระบวนการอันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการทางวินัยในกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ที่จะไม่ต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนก็ได้ เพราะเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง เพียงแต่สืบสวนให้ได้ความว่ามีการกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือไม่ ตามกฎหมาย ก.พ.อ. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2549)³ ถ้าการกระทำดังกล่าวไม่เป็นความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกก็ไม่

³ กฎ ก.พ.อ. ฉบับที่ 1. (พ.ศ. 2549). ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง.

เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งถ้าจะลงโทษฐานกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ต้องมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนเสียก่อน

วิธีการสืบสวน

วิธีการสืบสวนทางวินัยไม่มีกฎหมายหรือระเบียบการใดกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ การสืบสวนอาจจะดำเนินการโดยวิธีการอย่างใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับสภาพของเรื่องที่จะทำการสืบสวนว่าควรจะใช้วิธีการอย่างใด จึงจะเหมาะสมที่จะให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นๆ

1. การสืบสวนโดยทางลับ ได้แก่ การสืบสวนที่ดำเนินการไปโดยมิให้ผู้กระทำผิดหรือผู้ถูกสงสัยว่าเป็นผู้กระทำผิดรู้ตัวถึงเรื่องที่จะทำการสืบสวน โดยใช้กลวิธีที่เหมาะสม เช่น การเข้าไปพูดคุยโดยปกปิดธรรมดา หว่านล้อมให้พูดในประเด็นที่ต้องการทราบ หรือทำทีเข้าไปศึกษาถึงวิธีการดำเนินการ หรือการปฏิบัติงานและขอเอกสารเกี่ยวกับเรื่องนั้นโดยที่ผู้นั้นไม่ทันรู้ตัว หรือจะมอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ เพื่อจะได้ทราบถึงความเคลื่อนไหว หรือข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ว่ามีแนวโน้มพอที่จะเชื่อได้ว่าใครเป็นผู้กระทำผิด หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดจริงหรือไม่

2. การสืบสวนโดยเปิดเผย ได้แก่ การหาข้อเท็จจริงโดยวิธีแจ้งหรือแสดงให้ผู้ถูกสงสัยหรือผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงประเด็นแห่งข้อกล่าวหา และขอให้ชี้แจงแสดงเหตุผลแก้ข้อกล่าวหา โดยปกติผู้สืบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ที่มีอยู่หรือข้อมูลต่างๆ ไว้ก่อนเพื่อสะดวกในการที่จะชี้หรือยืนยันถึงข้อกล่าวหา

กรณีใดสมควรจะสืบสวนโดยเปิดเผยหรือโดยทางลับนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเรื่องที่จะสืบสวน ความร้ายแรงแห่งกรณี ตลอดจนความเสียหายหรือเสียชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ในกรณีที่มีผู้ร้องเรียนกล่าวหาโดยอ้างพยานหลักฐานแน่ชัดจะใช้วิธีการสอบสวนโดยเปิดเผยก็ได้ แต่หากเป็นกรณีที่สงสัยว่าจะมีการกระทำผิดหรือมีผู้ร้องเรียนโดยกล่าวหาลอยๆ หากจะดำเนินการสืบสวนโดยเปิดเผยอาจเป็นการเอิกเกริก ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิดเลยจะทำให้เขาเสียชื่อเสียง หรือถ้าหากเขากระทำผิดจริง จะเป็นทางให้ผู้กระทำผิดไหวตัวหรือรู้ตัว อาจจะมีการทำลายหลักฐานหรือเสื่อมสอนพยานให้ถ้อยคำบิดเบือนได้ จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการสืบสวนโดยวิธีลับ มิให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานรู้ตัว หรือเตรียมการล่วงหน้าได้ หรือถ้าหากสืบสวนได้ปรากฏว่า ไม่เป็นความจริงตามข้อกล่าวหา ก็จะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง

ในการสืบสวน ถ้าได้มีการบันทึกถ้อยคำของผู้ที่ได้สอบถาม และให้ลงลายมือชื่อไว้ด้วยก็จะเป็นหลักฐานที่ดี แต่ถ้าผู้ให้ถ้อยคำไม่ยอมลงลายมือชื่อจะด้วยเหตุผลใดก็ตามผู้สืบสวนจะทำเพียงบันทึกรายงานการสืบสวนขึ้นก็ได้

2) การตั้งเรื่องกล่าวหา เป็นการตั้งเรื่องดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ซึ่งถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และเห็นว่าการนี้มีมูลที่จะต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนและดำเนินการทางวินัย การตั้งคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าว เป็นการตั้งเรื่องกล่าวหาในคำสั่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน จะระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหาและเรื่องที่กล่าวหาไว้ ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มิได้บังคับให้ต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน การตั้งเรื่องกล่าวหา อาจกระทำโดยบันทึกแจ้งให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการผู้ถูกกล่าวหาทราบเป็นลายลักษณ์อักษรว่า ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยในเรื่องใด สาระสำคัญ ในการตั้งเรื่องกล่าวหา คือ ข้อความซึ่งบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหาและเรื่องที่กล่าวหา ผู้ตั้งเรื่องกล่าวหา ก็คือผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจของผู้ถูกกล่าวหา

(1) กรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และเห็นว่าการนี้มีหลักฐานตามสมควรต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนโดยพลัน⁴ ตามมาตรา 49 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 การตั้งคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าว ก็เป็นการตั้งเรื่องกล่าวหา ซึ่งในคำสั่งจะระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหาและเรื่องที่กล่าวหาไว้

(2) กรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามมาตรา 49 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มิได้บังคับให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน การตั้งเรื่องกล่าวหาจึงอาจกระทำโดยทำบันทึกแจ้งให้ผู้กล่าวหาทราบเป็นลายลักษณ์อักษรว่า ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยในเรื่องใด สาระสำคัญที่จะต้องมีการตั้งเรื่องที่กล่าวหา คือ ข้อความซึ่งบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหาและเรื่องที่กล่าวหา ผู้ตั้งเรื่องที่กล่าวหา คือ ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา

การตั้งเรื่องกล่าวหาต่อพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการเป็นขั้นตอนที่จำเป็นจะต้องแจ้งให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยในเรื่องใด เพื่อพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการผู้ถูกกล่าวหาจะได้รู้ตัวและมีโอกาสชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาได้ และจะได้เป็นหลักฐานว่าผู้บังคับบัญชา ซึ่งรู้ว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ผู้ใดกระทำผิดวินัยได้ดำเนินการแก่ผู้นั้นแล้ว มิได้ละเลยหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 หากแต่มิได้มีการลงโทษ เพราะเห็นว่าไม่มีความผิดตามที่ผู้ร้องเรียน

⁴ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547, มาตรา 49.

การตั้งเรื่องกล่าวหาโดยแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบเรื่องที่กล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้เตรียมชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เพื่อความเป็นธรรม ถ้าผู้นั้นมีได้กระทำผิดวินัย จะได้ไม่ลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิด หรือถ้าผู้นั้นได้กระทำผิดวินัยจริง ผู้บังคับบัญชาจะได้พิจารณาความผิดและลงโทษพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการผู้นั้นได้โดยถูกต้องและเหมาะสมกับความผิดตามควรแก่กรณี อันเป็นการปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ถูกสอบสวนกระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 49 ลงโทษตามควรแก่กรณีตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา 17”

การตั้งเรื่องกล่าวหาพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ผู้ใดควรกระทำก็ต่อเมื่อผู้บังคับบัญชาได้สืบสวน รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในเบื้องต้น เกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาแล้ว เห็นว่ากรณีมีมูลควรจะดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการผู้นั้น ไม่ควรตั้งเรื่องกล่าวหาพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการผู้ใดโดยมิได้สืบสวนให้เห็นว่ากรณีมีมูลเสียก่อน เพราะจะเป็นทางเสียหายแก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการผู้นั้น และแก่ทางราชการเป็นส่วนรวมตามที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าด้วยการสืบสวน

เรื่องที่กล่าวหาไม่ใช่ฐานความผิด แต่เป็นเรื่องราวหรือการกระทำที่กล่าวอ้างว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด ฉะนั้น ในการตั้งเรื่องกล่าวหา จึงควรระบุแต่เพียงเรื่องราว หรือการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดเท่านั้น ไม่ควรระบุนามว่าด้วยวินัยหรือฐานความผิด การระบุนามว่าด้วยวินัยหรือฐานความผิดนั้น ควรปล่อยให้เป็นเรื่องของคณะกรรมการสอบสวน ผู้พิจารณาความผิด และผู้พิจารณาโทษที่จะพิจารณาปรับบทลงโทษ และระบุฐานความผิด หลังจากได้สอบสวนพิจารณาเสร็จแล้ว เนื่องจากการกำหนดบทมาตราว่าด้วยวินัยหรือฐานความผิดไว้เสียแต่แรกแล้ว อาจจะกลายเป็นการจำกัดขอบเขตของการสอบสวนพิจารณา ให้อยู่เฉพาะในบทมาตราว่าด้วยวินัยหรือฐานความผิดที่กำหนดไว้ ถ้าสอบสวนพิจารณาเกินกว่านั้นจะเกิดปัญหาว่าเป็นการสอบสวนเรื่องอื่น หรือพิจารณาโทษในเรื่องอื่นที่มีใช้เรื่องที่ให้สอบสวน แต่ถ้าระบุแต่เพียงเรื่องราว หรือการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดโดยไม่ระบุนามว่าด้วยวินัยหรือฐานความผิด คณะกรรมการสอบสวน หรือผู้มีอำนาจพิจารณาโทษอาจพิจารณาว่าผลการสอบสวนในเรื่องที่กล่าวหา นั้น ฟังข้อเท็จจริงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยในเรื่องนั้นอย่างไร แล้วปรับบทความผิดวินัยฐานใด ตามมาตราใดก็ได้

3) การสอบสวนทางวินัย คือ การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ หรือเพื่อพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาให้ได้ความจริง และยุติธรรม และเพื่อพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยจริงหรือไม่ ถ้าได้กระทำความผิดจริงก็ลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยนั้น

การสอบสวนทางวินัย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) การสอบสวนที่ไม่เป็นกระบวนการตามกฎหมาย ได้แก่ การสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษในกรณีความผิดไม่ร้ายแรง หรือการสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นก่อนดำเนินการสอบสวนตามกฎหมาย ในทางปฏิบัติจะดำเนินการโดยวิธีตั้งกรรมการขึ้นทำการสอบสวน หรือผู้บังคับบัญชาจะสอบสวนเอง หรือจะมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาสอบสวน หรือจะเพียงให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือโดยวิธีใดก็ได้ ซึ่งการสอบสวนที่ไม่เป็นกระบวนการตามกฎหมายนี้ได้กำหนดไว้ในมาตรา 49 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์เรื่องที่กล่าวหาว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัย กรณีใด ตามมาตราใด หรือไม่ ซึ่งมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ถูกสอบสวนกระทำความผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 49 ลงโทษตามควรแก่กรณีตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา 17” ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรมอันเป็นทางระวังมิให้ลงโทษผู้ที่ไม่มี ความผิดและเพื่อจะได้สั่งลงโทษผู้กระทำความผิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับกรณีความผิด⁵

ทั้งนี้ ตามมาตรา 49 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ที่กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงแก่ผู้บังคับบัญชาโดยจะไม่ตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ ก่อเกิดปัญหาความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติในเรื่องคำว่า “จะไม่ตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้” นี้หมายความว่าอย่างไร ผู้บังคับบัญชาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือไม่ หรือการสอบสวนของผู้บังคับบัญชาต้องแจ้งข้อกล่าวหาหรือสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบหรือไม่ หรือจะใช้สำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริงมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดกรณีความผิดไม่ร้ายแรงได้หรือไม่ หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนความผิดวินัย แตกต่างจากการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงอย่างไรเป็นต้น

⁵ เล่มเดิม. มาตรา 47.

(2) การสอบสวนที่เป็นกระบวนการตามกฎหมาย ได้แก่ การสอบสวนที่กฎหมายบังคับให้ต้องทำ คือ การสอบสวนในกรณีที่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547

การสอบสวนที่เป็นกระบวนการตามกฎหมาย ต้องทำตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานและแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้แย้งข้อกล่าวหาได้เต็มที่และการสอบสวนต้องดำเนินการสอบสวนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานการสอบสวนพิจารณาเพื่อการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา⁶

กรณีที่ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน ได้แก่ กรณีที่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยในกรณีความผิดตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ดังนี้

1. ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 39 วรรคสาม
2. ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของทางราชการ หรือขาดการเอาใจใส่ระมัดระวัง รักษาประโยชน์ของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 39 วรรคห้า
3. รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 40 วรรคสอง
4. ก่อกวน แกล้ง คุกคาม เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงผู้ร่วมปฏิบัติงาน นักเรียน นิสิต นักศึกษา หรือประชาชนประชาชนอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 41 วรรคสอง
5. กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ตามมาตรา 44 วรรคสอง
6. ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 44 วรรคสอง
7. ประพฤติผิดจรรยาบรรณที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงมาตรา 46 วรรคหนึ่ง

⁶ ประกาศ ก.พ.อ. (พ.ศ. 2550). ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 เรื่อง มาตรฐานการสอบสวนพิจารณาเพื่อการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา.

ตามมาตรา 49 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชา มีอำนาจพิจารณาคำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษ โดยไม่สอบสวนก็ได้ในกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎ ก.พ.อ. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2549) คือ

1. กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

2. กรณีผู้กระทำผิดได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาหรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ

3. กระทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยองค์กรวิชาชีพได้วินิจฉัยว่าเป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างร้ายแรง⁷

ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 คือผู้บังคับบัญชา ซึ่งก็คืออธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ

ในกรณีที่อธิการบดีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย คำว่าผู้บังคับบัญชา ให้หมายถึงผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547

องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวน

องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวนกำหนดไว้ตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานการสอบสวนพิจารณาเพื่อการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ข้อ 2 กล่าวคือคณะกรรมการสอบสวนต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน โดยแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนหรือพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ และต้องประกอบด้วยผู้มีวุฒิทางกฎหมายอย่างน้อยหนึ่งคน

การคัดค้านคณะกรรมการสอบสวน

ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิคัดค้านผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบสวนได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานการสอบสวนพิจารณาเพื่อการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ข้อ 3 กล่าวคือ ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิคัดค้าน

⁷ กฎ ก.พ.ฉบับที่ 1. (พ.ศ. 2549). ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง.

กรรมการสอบสวนคนใดคนหนึ่งหรือทุกคนได้ การคัดค้านกรรมการสอบสวนต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและต้องแสดงเหตุผลด้วย ทั้งนี้ต้องยื่นคำคัดค้านต่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนภายในสิบห้าวัน นับแต่วันทราบคำสั่ง

ในกรณีที่ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า ตนมีเหตุอันอาจถูกคัดค้านให้ผู้นั้นรายงานต่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการต่อไป

เมื่อพิจารณาการคัดค้านคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยจะเห็นว่าไม่ได้บอกเหตุแห่งการคัดค้านคณะกรรมการไว้อย่างชัดเจนว่ากรณีใดบ้างที่สามารถคัดค้านกรรมการสอบสวนได้ จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ชัดเจนอยากต่อการปฏิบัติตาม

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน

ตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 บัญญัติ ให้กรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของกรรมการสอบสวน และโดยเฉพาะให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

1) เรียกให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐหรือนิติบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสอบสวน ชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนหรือบุคคลในสังกัดมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

2) เรียกผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลใดๆ มาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสาร และหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนทางวินัย

หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ตามมาตรา 49 วรรคสาม ได้บัญญัติไว้ว่า หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา 17 ซึ่งตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานการสอบสวนพิจารณาเพื่อการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาออกตามมาตรา 17 และมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดมาตรฐานหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนไว้ดังนี้

1. การดำเนินการสอบสวนต้องกระทำให้แล้วเสร็จภายใน 180 วันนับแต่วันที่ประธานคณะกรรมการสอบสวนได้รับทราบคำสั่ง ข้อ 4

2. คณะกรรมการสอบสวนต้องแจ้งข้อกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ข้อ 5

3. ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิเต็มที่ในการโต้แย้งข้อกล่าวหา ข้อ 6
4. คณะกรรมการสอบสวนต้องค้นหาความจริงเพื่อพิสูจน์ความแท้จริงของเรื่อง ข้อ 7
5. การสอบปากคำพยานบุคคลต้องกระทำต่อหน้ากรรมการสอบสวนจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมด ข้อ 8
8. เมื่อคณะกรรมการได้รวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้วต้องสรุปพยานหลักฐานและแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสโต้แย้งได้ ข้อ 9
9. การสอบสวนและรายงานการสอบสวนต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร ข้อ 10⁸

ในระหว่างการสอบสวนจะนำเหตุแห่งการถูกสอบสวนมาเป็นข้ออ้างในการดำเนินการใดให้กระทบต่อสิทธิของผู้ถูกสอบสวนไม่ได้ เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้พักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547

ในส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนทางวินัย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเกิดประโยชน์ต่อกระบวนการสอบสวนทางวินัย ควรมีการกั้นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์และเป็นผลดีต่อทางราชการ โดยมีการให้บำเหน็จความชอบ การกั้นไว้เป็นพยาน การลดโทษ และการคุ้มครองพยานไว้ด้วย ทั้งนี้ ใช้หลักการเดียวกันกับของข้าราชการพลเรือนสามัญ

3.3 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

ตามมาตรา 50 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการกับผู้ถูกดำเนินการทางวินัยในระหว่างสอบสวนทางวินัยได้ 2 ลักษณะ คือ การสั่งพักราชการ และการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสอบสวน

ส่วนหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการสั่งพักราชการหรือการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนและผลแห่งการสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา 17 ซึ่งตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานการสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนดังนี้

⁸ ประกาศ ก.พ.อ. (พ.ศ. 2550). ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 เรื่อง มาตรฐานการสอบสวนพิจารณาเพื่อการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา.

1) การสั่งพักราชการ

การสั่งให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ พักราชการต้องสั่งตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสอบสวนซึ่งต้องระบุเหตุผลในการสั่งพักราชการด้วย การจะสั่งให้ผู้นั้นพักราชการต้องมีเหตุผลอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(1) ถูกตั้งกรรมการสอบสวนหรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาในเรื่องที่เกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือเกี่ยวกับความประพฤติหรือพฤติกรรมอันไม่น่าไว้วางใจ และผู้มีอำนาจดังกล่าวพิจารณาเห็นว่าถ้าให้ผู้นั้นคงอยู่ในหน้าที่ราชการอาจเกิดการเสียหายแก่ราชการ

(2) มีพฤติกรรมที่แสดงว่าถ้าคงอยู่ในหน้าที่ราชการจะเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนพิจารณา

(3) อยู่ในระหว่างถูกควบคุมหรือขังโดยเป็นผู้ถูกจับในคดีอาญาหรือต้องจำคุกโดยคำพิพากษาและได้ถูกควบคุม ขัง หรือต้องจำคุกเป็นเวลาติดต่อกันเกินกว่าสิบห้าวันแล้ว

(4) ถูกตั้งกรรมการสอบสวน และต่อมามีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า เป็นผู้กระทำความผิดอาญาในเรื่องที่สอบสวนนั้นหรือผู้นั้นถูกตั้งกรรมการสอบสวนภายหลังที่มีการพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาในเรื่องที่สอบสวนนั้น และผู้มีอำนาจดังกล่าวพิจารณาเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นได้ความประจักษ์ชัดอยู่แล้วว่าการกระทำความผิดอาญาของผู้นั้นเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ข้อ 1

ทั้งนี้ กำหนดระยะเวลาในการสั่งพักราชการต้องไม่เกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน การสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน ข้อ 2⁹

2) การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

การสั่งให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ออกจากราชการไว้ก่อนมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเช่นเดียวกับการสั่งให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ พักราชการดังกล่าวข้างต้น

⁹ ประกาศ ก.พ.อ. (พ.ศ. 2550). ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 เรื่องมาตรฐานการสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา.

3.4 การพิจารณาความผิดและการลงโทษทางวินัย

การพิจารณาความผิดและการลงโทษทางวินัย คือ การพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยในกรณีใด ตามมาตราใด และควรลงโทษในสถานใดหรือไม่ ทั้งนี้ เป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำโดยมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษพึงกระทำเมื่อได้ทราบข้อเท็จจริงของเรื่องที่ถูกกล่าวหาโดยกระจ่างชัดพอที่จะพิจารณาความผิดและกำหนดโทษได้แล้ว ทั้งนี้ หากเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งมีใช้กรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง จะต้องได้ข้อเท็จจริงจากการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน หากเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง อาจได้ข้อเท็จจริงจากการสืบสวนหรือการรวบรวมข้อมูลแล้วแต่กรณี แต่ถ้าเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงจะได้ข้อเท็จจริงจากการสอบสวนหรือจากทางใด ๆ ที่พอเชื่อถือได้ก็ได้ ซึ่งกระทำโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา

การลงโทษ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ตามมาตรา 51 ได้บัญญัติไว้ว่า เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ถูกสอบสวนกระทำความผิดวินัยให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 49 ลงโทษตามควรแก่กรณี ตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา 17 ดังนั้น การลงโทษทางวินัยจึงหมายถึงมาตรการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการรักษาวินัย นอกเหนือไปจากการส่งเสริมให้มีวินัย หรือการป้องกันมิให้กระทำความผิดวินัย การลงโทษทางวินัยจึงเป็นมาตรการสุดท้ายที่พึงใช้ในการรักษาวินัย แต่ก็เป็นสิ่งจำเป็น ที่ต้องมีอยู่ตราบเท่าที่ยังมีการกระทำความผิดวินัย

จุดมุ่งหมาย การลงโทษทางวินัยมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นการตอบโต้หรือแก้แค้นต่อผู้กระทำความผิดวินัย ทั้งนี้ ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดว่า “ให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 49 ลงโทษตามควรแก่กรณี ตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา 17” ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายในการลงโทษทางวินัย มีดังต่อไปนี้

1) เพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน เพื่อที่จะให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยโดยเคร่งครัด เพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย หรือเพื่อเป็นการ “ปราบ” ผู้กระทำความผิด และ “ปราม” ไว้มิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่างให้สังวรไว้ว่า ถ้ากระทำความผิดวินัยจะต้องถูกลงโทษ

2) เพื่อรักษามาตรฐานความประพฤติ ขวัญ และสมรรถภาพ เพื่อให้ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด และมีให้เป็นไปโดยพยายาม โดยอคติ หรือโดยโทสะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิด ในคำสั่งลงโทษให้แสดงให้เห็นชัดแจ้งว่าผู้ถูกลงโทษกระทำความผิดวินัยโดยมีข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนพยานหลักฐาน และเหตุผลที่สนับสนุนข้อกล่าวหาอย่างไร เป็นการกระทำความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด

การลงโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำความผิดต้องกระทำโดยฉับพลัน คือ ลงโทษในเวลาใกล้เคียงกับที่พบการกระทำความผิด ลงโทษโดยเป็นธรรมคือได้พิจารณาโดยถ่องแท้แล้วว่ากระทำความผิดจริง ลงโทษโดยเสมอหน้า ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และลงโทษในระดับที่เหมาะสมแก่ความผิด อันจะทำให้ส่วนรวมมีความระมัดระวังในการรักษามาตรฐานความประพฤติและรู้สึกว่าเป็นธรรมในราชการ ทำให้มีขวัญและกำลังใจในการที่จะประพฤติและปฏิบัติตนให้อยู่ในมาตรฐานที่ดีและทำงานให้ดี ในทางตรงกันข้ามถ้าในหน่วยงานใดผู้บังคับบัญชาไม่ลงโทษผู้กระทำความผิด หรือลงโทษไม่ยุติธรรมหรือไม่เหมาะสม ก็จะทำให้ขวัญกำลังใจของส่วนรวมเสียไป และไม่มีกำลังใจในการทำงานหรือไม่ใส่ใจที่จะรักษามาตรฐานความประพฤติ

3) เพื่อจงใจให้ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น การลงโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำความผิดวินัยผู้ใดควรที่จะได้ทำให้ผู้นั้นรู้ เข้าใจ และยอมรับในความผิดที่ตนได้กระทำนั้น ทำให้เกิดความสำนึกในสิ่งที่ได้กระทำไปว่าเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ของส่วนรวมและของทางราชการ และผู้ที่กระทำความผิดจะได้รับผลสนองการกระทำความผิดโดยต้องถูกลงโทษ จะเป็นทางจงใจให้ผู้กระทำความผิดปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ทั้งนี้ นอกจากจะแสดงความผิดให้ปรากฏชัดในคำสั่งลงโทษแล้ว ผู้บังคับบัญชาก็ควรจะได้เรียกผู้ถูกลงโทษมาชี้แจงให้รู้สำนึกในความผิด เข้าใจว่าตนกระทำความผิดยอมรับในความผิดนั้น และหาทางจงใจให้ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นต่อไปด้วย

4) เพื่อรักษาชื่อเสียงของทางราชการ และความเชื่อมั่นของประชาชนต่อทางราชการ ทางหนึ่งที่จะรักษาชื่อเสียงและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อทางราชการ ก็คือ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีระเบียบวินัย มีสมรรถภาพในการทำงานโดยสม่ำเสมอ หากในหน่วยงานใดมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบกพร่องในเรื่องระเบียบวินัย หรือบกพร่องในการปฏิบัติราชการ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่บกพร่องนั้นๆ เพื่อที่รักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงของทางราชการ

ระดับโทษ ตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดโทษทางวินัยไว้ 5 สถาน คือ (1) ภาคทัณฑ์ (2) ตัดเงินเดือน (3) ลดขั้นเงินเดือน (4) ปลดออก และ (5) "ไล่ออก"

ตามมาตรา 51 เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ถูกสอบสวนกระทำความผิดวินัยให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 49 ลงโทษตามควรแก่กรณี ตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา 17 ซึ่งตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานการลงโทษไว้ดังนี้

1) กรณีความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ข้อ 1

การลงโทษกรณีกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 กรณีกระทำผิดเล็กน้อยให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ หากมีเหตุอันสมควรงดโทษผู้บังคับบัญชาจะงดโทษภาคทัณฑ์โดยให้ทำทัณฑ์บนหรือว่ากล่าวตักเตือนเป็นหนังสือก็ได้

1.2 กรณีลงโทษตัดเงินเดือน ผู้บังคับบัญชาจะสั่งลงโทษตัดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งไม่เกินร้อยละห้าและเป็นระยะเวลาไม่เกินสามเดือน

1.3 กรณีลงโทษลดขั้นเงินเดือน ผู้บังคับบัญชาจะสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งได้ไม่เกินหนึ่งขั้น¹⁰

การลงโทษแก่ผู้กระทำผิดวินัยในแต่ละระดับนั้น ผู้มีอำนาจในการสั่งลงโทษจะต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณาหรือสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับกรณีความผิด และนอกจากนี้จะต้องนำหลักนิติธรรม หลักมโนธรรม หลักความเป็นธรรม และนโยบายของทางราชการมาประกอบการพิจารณาด้วย

2) กรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ตามข้อ 2 แห่งประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา กำหนดกรณีการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างร้ายแรง คือให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออกแล้วแต่กรณี และยังกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออกในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษากระทำการดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- (1) ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ข้อ 3
- (2) แก้ไขผลการเรียนหรือผลการสอบของนักศึกษาโดยมิชอบ ข้อ 4 (1)
- (3) มีหน้าที่ออกข้อสอบแล้วเปิดเผยข้อสอบโดยมิชอบ ข้อ 4 (2)
- (4) แอบอ้างเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่นมาเป็นผลงานทางวิชาการของตน ข้อ 4 (3)
- (5) ล่วงละเมิดทางเพศกับนิสิต นักศึกษา หรือนักเรียน ข้อ 5
- (6) ประพฤติชั่วสาวหรือกระทำอนาจารกับนิสิตนักศึกษาหรือนักเรียน เว้นแต่ในกรณีไม่ร้ายแรงจะลงโทษต่ำกว่าไล่ออกหรือปลดออกก็ได้ ข้อ 5 วรรคสอง¹¹

¹⁰ ประกาศ ก.พ.อ. (พ.ศ. 2550). ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 เรื่องมาตรฐานการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ข้อ 1.

¹¹ เล่มเดิม. ข้อ 2.

เมื่อพิจารณาตามข้อ 3 ข้อ 4 และข้อ 5 ของประกาศ ก.พ.อ.ดังกล่าวจะเห็นว่ามีความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ เพราะคำว่า “ผู้ใดกระทำ” ให้ผู้บังคับบัญชาลงโทษปลดออกหรือไล่ออก จะต้องมีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยก่อนหรือไม่ เพราะกรณีความผิดที่กำหนดไว้ในประกาศ ก.พ.อ.ดังกล่าว ไม่ได้บอกว่าเป็นความผิดทางวินัยและให้ดำเนินการทางวินัย แต่ได้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกแล้วแต่กรณี กรณีจึงมีความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานว่าจะต้องมีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยกับผู้กระทำผิดตามประกาศนี้หรือไม่

ผู้ที่มีอำนาจสั่งลงโทษทางวินัย

ตามข้อ 6 กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาผู้ใดจะมีอำนาจสั่งลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาในโทษสถานใดและระดับโทษใดให้เป็นไปตามข้อบังคับสภาพสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งก็คืออธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งนั่นเอง เป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งลงโทษทางวินัยพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการในสังกัด

3.5 การรายงานผลการดำเนินการทางวินัย

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 60 บัญญัติ ให้มีการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของการดำเนินการทางวินัยไว้ กล่าวคือ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ แล้วให้รายงานสภาพสถาบันอุดมศึกษาทราบ

ในกรณีที่สภาพสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาเห็นว่าผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งลงโทษมิได้ดำเนินการทางวินัยโดยเคร่งครัดหรือเป็นธรรมจะสั่งให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนการดำเนินการและสั่งการใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้

ดังนั้น จะเห็นว่าการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษทางวินัยจะสิ้นสุดที่สภาพสถาบันอุดมศึกษา ก่อนที่จะมีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยต่อไป

3.6 การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย

พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในหมวด 8 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ดังนี้

1) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 61 บัญญัติให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ผู้ใดถูกสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน มีสิทธิอุทธรณ์ต่อสภาสถาบันอุดมศึกษาได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง และมาตรา 65 กำหนดให้การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา 61 เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา 17 และกำหนดให้สภาสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับแต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวัน และให้นำความในมาตรา 62 วรรคสาม ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่พอใจคำวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือในกรณีที่มิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ผู้อุทธรณ์มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานการอุทธรณ์โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการอุทธรณ์โทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงดังนี้

(1) การอุทธรณ์การลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ให้ผู้ถูกลงโทษอุทธรณ์เป็นหนังสือ พร้อมทั้งระบุข้อโต้แย้งโดยยื่นต่อสภาสถาบันอุดมศึกษา หรือคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษ ข้อ 1

(2) การพิจารณาอุทธรณ์ต้องกระทำให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ทั้งนี้ต้องไม่เกินเก้าสิบวันและแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบโดยเร็ว ข้อ 2

(3) ในกรณีมีผู้กระทำความผิดวินัยร่วมกันหลายคน เมื่อผู้ใดใช้สิทธิอุทธรณ์แล้ว ห้ามมิให้เพิ่มโทษแก่ผู้ที่ไม่ได้อุทธรณ์ ข้อ 3

(4) ผลการพิจารณาอุทธรณ์เป็นคุณแก่ผู้อุทธรณ์ให้ผู้ที่ไม่ได้อุทธรณ์ได้รับผลที่เป็นคุณนั้นด้วย ข้อ 3 วรรคสอง¹²

เมื่อสภาสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาอุทธรณ์เป็นประการใดแล้วให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษดำเนินการแก้ไขคำสั่งลงโทษให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของสภาสถาบันอุดมศึกษาแล้วแต่กรณีโดยเร็วตามมาตรา 64

¹² ประกาศ ก.พ.อ. (พ.ศ. 2550). ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 เรื่อง มาตรฐานการอุทธรณ์โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา.

เมื่อพิจารณาการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงแล้ว จะเห็นว่าไม่ได้กำหนดสิทธิของผู้อุทธรณ์ไว้ ไม่ได้กำหนดการพิจารณาอุทธรณ์ไว้ และกระบวนการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์จะสิ้นสุดภายในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์ ทำให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ผู้อุทธรณ์อาจไม่ได้รับความเป็นธรรมได้ เพราะองค์ประกอบของสภาสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์ ส่วนหนึ่งเป็นอธิการบดี รองอธิการบดี ซึ่งเป็นผู้มีคำสั่งลงโทษทางวินัย เมื่อไปเป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์อีก จึงเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียที่จะทำให้การพิจารณาอุทธรณ์ ไม่ชอบด้วยหลักความยุติธรรม และหลักกฎหมายปกครองที่ผู้มีส่วนได้เสียไม่อาจที่พิจารณาทางปกครองที่ตนมีส่วนได้เสียได้

2) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 62 บัญญัติให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ผู้ใดถูกสั่งให้ลงโทษปลดออก หรือไล่ออก มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.อ. ได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ.อ. กำหนด และให้ ก.พ.อ. พิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของ ก.พ.อ. ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวัน และในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่พอใจในคำวินิจฉัยอุทธรณ์หรือในกรณีที่ ก.พ.อ. มิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ตามข้อบังคับ ก.พ.อ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ กรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการ หรือกรณีถูกสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออก พ.ศ. 2549 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการอุทธรณ์และวิธีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงไว้ดังนี้

1) ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ คือ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดถูกสั่งให้ลงโทษปลดออก หรือไล่ออก มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.อ. ได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ข้อ 3 วรรคหนึ่ง

วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งคือ วันที่ผู้ถูกสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษเป็นวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ถ้าผู้ถูกสั่งลงโทษไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษ เมื่อมีการแจ้งคำสั่งลงโทษให้ผู้นั้นทราบกับมอบสำเนาคำสั่งให้ผู้นั้นแล้วทำบันทึกลงวันเดือนปี เวลา และสถานที่ที่แจ้ง และลงลายมือชื่อผู้แจ้งพร้อมทั้งพยานรู้เห็นไว้เป็นหลักฐานแล้ว ก็ให้ถือว่าวันที่แจ้งนั้นเป็นวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ถ้าไม่อาจแจ้งให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งได้โดยตรง เมื่อได้แจ้งเป็นหนังสือส่งสำเนาคำสั่งลงโทษทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกลงโทษ ณ ที่อยู่ของผู้ถูกลงโทษซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ โดยส่งสำเนาคำสั่งดังกล่าวไปให้สองฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกลงโทษเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบคำสั่งแล้วส่งกลับคืนมาเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับ ในกรณีนี้เมื่อครบกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในใบตอบรับทางไปรษณีย์ลงทะเบียนว่าผู้ถูกลงโทษได้รับเอกสารดังกล่าวหรือมีผู้รับแทนแล้ว แม้ยังไม่ได้รับสำเนาคำสั่งฉบับที่ให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบคำสั่งกลับคืนมา ก็ให้ถือว่าผู้ถูกลงโทษได้รับแจ้งคำสั่งแล้ว ข้อ 12

2) วิธีการอุทธรณ์

(2.1) อุทธรณ์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะอุทธรณ์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นอุทธรณ์แทนไม่ได้

(2.2) อุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ ถึงประธาน ก.พ.อ. หรือเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(2.3) สารสำคัญของหนังสืออุทธรณ์ ต้องแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรมอย่างไร และลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์

3) การยื่นอุทธรณ์ ยื่นได้ 3 วิธีดังนี้

(3.1) ยื่นที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้รับหนังสือออกใบรับหนังสือ ประทับตรารับหนังสือและลงทะเบียนรับหนังสือไว้เป็นหลักฐานในวันที่รับหนังสือตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณและให้ถือวันที่รับหนังสือตามหลักฐานดังกล่าวเป็นวันยื่นอุทธรณ์ต่อ ก.พ.อ.

(3.2) ยื่นที่สำนักงานอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาที่มีคำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออก โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้รับหนังสือออกใบรับหนังสือ ประทับตรารับหนังสือและลงทะเบียนรับหนังสือไว้เป็นหลักฐานในวันที่รับหนังสือตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณและให้ถือวันที่รับหนังสือตามหลักฐานดังกล่าวเป็นวันยื่นอุทธรณ์ต่อ ก.พ.อ.

(3.3) ส่งทางไปรษณีย์ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในกรณีนี้ให้ถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางออกใบรับฝากเป็นหลักฐานฝากส่ง หรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซองหนังสือเป็นวันยื่นหนังสืออุทธรณ์ต่อ ก.พ.อ.

ในการอุทธรณ์ ถ้าผู้อุทธรณ์ประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของ ก.พ.อ. ให้แสดงความประสงค์ไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ แต่ต้องยื่นหรือส่งหนังสือขอแถลงการณ์ด้วยวาจาก่อนที่ ก.พ.อ. เริ่มพิจารณาอุทธรณ์ โดยอาจยื่นตาม (3.1) หรือ (3.3)

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้รับหนังสืออุทธรณ์ตาม (3.1) หรือ (3.3) แล้ว ให้เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบสำนวนอุทธรณ์ในเรื่องนั้น โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

- (1) แจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาภายในสามวันให้จัดส่งเอกสาร ให้ ก.พ.อ. เพื่อพิจารณา
- (2) รายงานกรณีที่ได้รับเรื่องอุทธรณ์ให้ ก.พ.อ. ทราบโดยเร็ว

ในกรณีที่มีการยื่นอุทธรณ์ที่สำนักงานอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาตาม (3.2) และสถาบันอุดมศึกษาส่งหนังสืออุทธรณ์พร้อมเอกสาร ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแล้ว ให้เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนอุทธรณ์ในเรื่องนั้น และให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นรายงานกรณีที่ได้รับเรื่องอุทธรณ์ให้ ก.พ.อ. ทราบโดยเร็ว

เอกสารที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสืออุทธรณ์หรือได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแล้วแต่กรณี มีดังต่อไปนี้

- (1) หนังสืออุทธรณ์
- (2) สำเนาหลักฐานการรับทราบคำสั่งลงโทษของผู้อุทธรณ์
- (3) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน
- (4) คำคัดค้านคณะกรรมการสอบสวน (ถ้ามี)
- (5) รายงานการประชุมของสภาสถาบันอุดมศึกษา หรือคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย

ในการพิจารณาสั่งลงโทษ

- (6) สำนวนการสอบสวนและหลักฐานการสอบสวนทั้งหมดในกรณีตามมาตรา 49 หรือมาตรา 57 (4) หรือเอกสารหลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาดำเนินการตามมาตรา 57 (1) (2) (3) (5) (6) (7) (8) และ(9) หรือมาตรา 58 พร้อมบัญชีเอกสาร

กรณีที่สถาบันอุดมศึกษาจัดส่งเอกสารไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแล้ว เลขกำหนดระยะเวลาสิบห้าวัน ให้สถาบันอุดมศึกษาชี้แจงแสดงเหตุผลกรณีจัดส่งเอกสารล่วงเลยกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้รับเอกสารส่งมาจากสถาบันอุดมศึกษาครบถ้วนแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน สรุปสำนวนเสนอต่อ ก.พ.อ. เพื่อพิจารณาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารครบถ้วน หากล่วงเลยกำหนดเวลาดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่

ผู้นั้นรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการพร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลที่ไม่สามารถดำเนินการได้ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้ ก.พ.อ.ทราบโดยเร็ว

4) สิทธิของผู้อุทธรณ์

(4.1) สิทธิได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษ เพื่อประโยชน์การอุทธรณ์และเริ่มนับระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 40 บัญญัติว่า

“คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ ให้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรืออาจโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการแย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลาดังกล่าวมีระยะเวลายาวเกินกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่รับคำสั่งทางปกครอง”

(4.2) สิทธิขอตรวจหรือคัดรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนหรือของผู้สอบสวน ขอตรวจหรือคัดบันทึกถ้อยคำบุคคล พยานหลักฐานอื่น หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ถูกลงโทษ ทั้งนี้หากพยานหลักฐานดังกล่าวมีส่วนที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผยตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการให้ลบหรือตัดทอนหรือทำโดยประการอื่นใดที่ไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสาร ข้อ 6

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 บัญญัติไว้ในมาตรา 31 วรรคหนึ่งว่า “คู่กรณีมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตนได้” และตามมาตรา 32 บัญญัติว่า “เจ้าหน้าที่อาจไม่อนุญาตให้ตรวจดูพยานหลักฐานหรือเอกสารได้ ถ้าเป็นกรณีที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับ”

(4.3) สิทธิคัดค้านกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์ ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) เป็นคู่กรณีกับผู้อุทธรณ์
- (2) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณีหรือผู้อุทธรณ์
- (3) เป็นญาติของคู่กรณีหรือผู้อุทธรณ์ คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใดๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น
- (4) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทน โดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของคู่กรณีหรือผู้อุทธรณ์
- (5) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างของคู่กรณีหรือผู้อุทธรณ์

(6) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

การคัดค้าน การพิจารณาคัดค้านกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ข้อ 11

(4.4) สิทธิขอเข้าแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของ ก.พ.อ. และมีสิทธินำความหรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาในการพิจารณาของ ก.พ.อ. ได้ ซึ่งการใดที่นายความหรือที่ปรึกษาได้ทำลงต่อหน้าผู้อุทธรณ์ ให้ถือว่าเป็นการกระทำของผู้อุทธรณ์ เว้นแต่ผู้อุทธรณ์จะได้คัดค้านเสียแต่ในขณะนั้น ข้อ 15 วรรคห้า

(4.5) สิทธิในการยื่นหรือส่งคำแถลงการณ์หรือเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมต่อก.พ.อ. ก่อนที่ก.พ.อ. เริ่มพิจารณาอุทธรณ์ได้ ข้อ 7 วรรคสี่ ข้อ 13 วรรคหนึ่ง

(4.6) สิทธิในการถอนอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิที่จะขอถอนอุทธรณ์ก่อนที่ ก.พ.อ. พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์เสร็จสิ้นก็ได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นโดยตรงต่อก.พ.อ. และเมื่อได้ถอนอุทธรณ์แล้ว การพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นอันระงับ ข้อ 13 วรรคสอง

(4.7) สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่พอใจในคำวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือในกรณีที่ ก.พ.อ. มิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ข้อ 20

5) การรับอุทธรณ์

อุทธรณ์ที่จะรับไว้พิจารณาได้ ต้องเป็นอุทธรณ์ที่ถูกต้องในสาระสำคัญตาม (2) และต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตาม (1)

ในกรณีที่มีปัญหาว่าอุทธรณ์รายใดเป็นอุทธรณ์ที่จะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่ ให้ ก.พ.อ. เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ ก.พ.อ. มิมติไม่รับอุทธรณ์คำสั่งลงโทษไว้พิจารณา ให้เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาแจ้งคำวินิจฉัยนั้นพร้อมทั้งแจ้งสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองให้ผู้อุทธรณ์ทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว ข้อ 14

6) การพิจารณาอุทธรณ์

(6.1) ก.พ.อ. อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำการพิจารณาอุทธรณ์แทน ก.พ.อ. ได้ ข้อ 4

(6.2) ให้ ก.พ.อ. พิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้รับหนังสืออุทธรณ์และเอกสารจากสถาบันอุดมศึกษาตาม (3) ครบถ้วน

(6.3) การพิจารณาอุทธรณ์ ให้ ก.พ.อ. พิจารณาจากเอกสารตาม (3) ในกรณีจำเป็น และสมควรอาจทำการไต่สวนเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้

การไต่สวนเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้รวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) แสวงหาพยานหลักฐานทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง
- 2) รับฟังพยานหลักฐาน คำชี้แจง หรือความเห็นของผู้อุทธรณ์หรือของพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ผู้อุทธรณ์กล่าวอ้าง เว้นแต่ ก.พ.อ. พิจารณาเห็นว่าเป็นการอ้างที่ไม่จำเป็น ฟุ่มเฟือยหรือเพื่อประวิงเวลา

3) ขอข้อเท็จจริงหรือความเห็นจากผู้อุทธรณ์ พยาน หรือผู้เชี่ยวชาญ

4) ขอให้ผู้ครอบครองเอกสารส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง

5) ออกไปตรวจสอบสถานที่

พยานหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ ก.พ.อ. เรียกมาให้ถ้อยคำหรือทำความเห็นมีสิทธิได้รับค่าป่วยการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.พ.อ. ก.พ.อ.จะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือ คณะอนุกรรมการไต่สวน ทำการไต่สวนเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงแทนก็ได้

(6.4) ก.พ.อ. ต้องรับฟังคำแถลงการณ์ของผู้อุทธรณ์ทุกกรณี ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ขอ แถลงการณ์ด้วยวาจา ข้อ 15 วรรคห้า

(6.5) กรณีที่จะมีการแถลงการณ์ด้วยวาจาของผู้อุทธรณ์ ให้ ก.พ.อ. แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาที่มีคำสั่งลงโทษทราบ ถ้าประสงค์จะแถลงแก้ ก็ให้มาแถลงหรือมอบหมายเป็น หนังสือให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นผู้แทนมาแถลงแก้ด้วยวาจาได้ ทั้งนี้ ให้แจ้งล่วงหน้าตามควรแก่ กรณี และเพื่อประโยชน์ในการแถลงการณ์ดังกล่าว ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีคำสั่งลงโทษ หรือผู้แทน เข้าฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาของผู้อุทธรณ์ได้ ข้อ 15 วรรคหก

(6.6) ในการพิจารณาอุทธรณ์ ถ้า ก.พ.อ. เห็นสมควรที่จะต้องสอบสวนใหม่ หรือ สอบสวนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความถูกต้องและเหมาะสมตามความยุติธรรม ให้มีอำนาจ สอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น โดยจะสอบสวนเองหรือแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ หรือกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ ต้องการทราบ ส่งไปให้ผู้สอบสวนเดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้

การสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งประเด็นหรือข้อสำคัญไปเพื่อให้ผู้สอบสวนเดิมตามวรรคหนึ่ง ให้นำหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาตามที่ กำหนดในมาตรา 49 มาบังคับโดยอนุโลม ข้อ 16

(6.7) ในกรณีที่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นส่วนราชการ ผู้ใด ได้ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ไว้แล้วก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องอุทธรณ์นั้นยังไม่แล้วเสร็จ ให้ ก.พ.อ. พิจารณาวินิจฉัยเรื่องอุทธรณ์นั้นต่อไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ใช้อยู่ในขณะที่มีการยื่นอุทธรณ์นั้น ข้อ 22

7) ผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นการพิจารณาทางปกครองโดยองค์กรกลุ่ม โดยมีองค์ประกอบ องค์ประชุม และองค์มติ ดังนี้

(7.1) องค์ประกอบกรรมการ

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 หมวด 2 มาตรา 11 ได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เรียกโดยย่อว่า “ก.พ.อ.” ประกอบด้วย

- (1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน
- (2) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง
- (3) กรรมการซึ่งจะได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่าแปดคนแต่ไม่เกินสิบคน

(4) กรรมการซึ่งแต่งตั้งจากนายกสภาสถาบันอุดมศึกษาสองคน อธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาสองคน และผู้แทนข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาสองคน เป็นกรรมการ

(5) เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นกรรมการและเลขาธิการ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของคณะกรรมการแล้วจะมีทั้งหมดได้ ไม่น้อยกว่า 18 คน แต่ไม่เกิน 20 คนซึ่งจะเป็นบุคคลภายนอกสถาบันอุดมศึกษาและไม่มีส่วนได้เสียในการลงโทษทางวินัย

(7.2) องค์ประชุม

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 หมวด 2 มาตรา 14 ได้กำหนดองค์ประชุมของ ก.พ.อ. คือต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธาน

กรรมการซึ่งมีส่วนได้เสียในเรื่องใดจะร่วมประชุมเพื่อพิจารณาหรือลงมติในเรื่องนั้นไม่ได้

(7.3) องค์มติ

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาพ.ศ. 2547 หมวด 2 มาตรา 14 วรรคสี่ ได้กำหนดองค์มติของ ก.พ.อ. ไว้ คือ การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ก็คือ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เรียกโดยย่อว่า ก.พ.อ. ซึ่งมีองค์ประกอบจำนวนไม่น้อยกว่า 18 คน แต่ไม่เกิน 20 คน และมีองค์ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และมีองค์มติ โดยเสียงข้างมากขององค์ประชุม และกำหนดห้ามกรรมการซึ่งมีส่วนได้เสียในเรื่องใดจะร่วมประชุมเพื่อพิจารณาหรือลงมติในเรื่องนั้นไม่ได้ จึงเป็นการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ชอบด้วยกฎหมายปกครอง

8) ผลการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์

(8.1) เมื่อ ก.พ.อ. ได้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามมาตรา 62 แล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(1) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษชอบด้วยกฎหมายและเหมาะสมกับความผิด ให้มีมติยกอุทธรณ์

(2) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษชอบด้วยกฎหมาย แต่เห็นว่าโทษไม่เหมาะสมกับความผิด ให้มีมติสั่งให้ลงโทษให้เหมาะสม

(3) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้มีมติเพิกถอนคำสั่ง และให้สั่งให้ดำเนินการให้เหมาะสม

(4) ถ้าเห็นว่าข้อความในคำสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้มีมติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความให้เป็นการถูกต้องเหมาะสม

(5) ในกรณีที่มิผู้ถูกสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกในความผิดที่ได้กระทำร่วมกัน และเป็นความผิดในเรื่องเดียวกัน โดยมีพฤติการณ์แห่งการกระทำอย่างเดียวกัน เมื่อผู้ถูกลงโทษคนใดคนหนึ่งใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว และผลการพิจารณาเป็นคุณแก่ผู้อุทธรณ์ แม้ผู้ถูกลงโทษคนอื่นจะไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ หากพฤติการณ์ของผู้ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์เป็นเหตุในลักษณะคดีอันเป็นเหตุเดียวกับกรณีของผู้อุทธรณ์แล้ว ให้มีมติให้ผู้ที่ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ได้รับพิจารณาการลงโทษให้มีผลในทางที่เป็นคุณเช่นเดียวกับผู้อุทธรณ์ด้วย ข้อ 17

(8.2) คำวินิจฉัยของ ก.พ.อ. ต้องมีลายมือชื่อของกรรมการที่วินิจฉัยเรื่องนั้น

ถ้ากรรมการคนใดมีความเห็นแย้ง ให้มีสิทธิทำความเห็นแย้งของตนรวมไว้ในคำวินิจฉัยได้

ให้ ก.พ.อ. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อรับผิดชอบจัดทำสารบบคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ การจัดสารบบดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ ข้อ 18

(8.3) เมื่อ ก.พ.อ. ได้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ และมีมติเป็นประการใด ให้เลขาธิการ คณะกรรมการการอุดมศึกษาแจ้งคำวินิจฉัยนั้นพร้อมทั้งแจ้งสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองให้ผู้อุทธรณ์ทราบเป็นหนังสือ และแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว ข้อ 19

9) การนับระยะเวลา

การนับระยะเวลาดำเนินการข้อบังคับ ก.พ.อ. นี้ สำหรับเวลาเริ่มต้นให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนเวลาสิ้นสุด ถ้าวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา ข้อ 21¹³

3.7 การฟ้องคดีต่อศาล

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 62 วรรคสาม และมาตรา 65 วรรคสอง ได้บัญญัติให้ผู้อุทธรณ์ที่ไม่พอใจในคำวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือในกรณีที่ต้องคัดกรณินิจฉัยอุทธรณ์ มิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองได้ กล่าวคือเมื่อผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจได้วินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว หากผู้ถูกสั่งลงโทษทางวินัยไม่พอใจในคำวินิจฉัยและเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมก็มีสิทธิที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครอง¹⁴ โดยการยื่นฟ้องคดีปกครองซึ่งเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิด หรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครองหรือคำสั่งอื่น¹⁵ เช่นการลงโทษทางวินัย ให้ยื่นฟ้องภายใน 1 ปี นับแต่วันหรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีแต่ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่เหตุแห่งการฟ้องคดี¹⁶ ส่วนการยื่นฟ้องให้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นเนื่องจากเป็นกรณีตามมาตรา 9 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง

¹³ ข้อบังคับ ก.พ.อ. (พ.ศ. 2549). ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ กรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการ หรือกรณีถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก.

¹⁴ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542, มาตรา 42.

¹⁵ แห่งเดิม. มาตรา 9 (3).

¹⁶ แห่งเดิม. มาตรา 51.

ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 อันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองชั้นต้น¹⁷

เมื่อศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว และผู้เสียหายไม่พอใจในผลของคำพิพากษาหรือคำสั่ง ผู้เสียหายสามารถคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นโดยยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ถ้ามิได้ยื่นอุทธรณ์ตามกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันถึงที่สุด¹⁸

กรณีมีคำพิพากษาหรือคำสั่งอันเป็นที่สุดของศาลปกครองต่างชั้นกันในประเด็นแห่งคดีเดียวกัน ขัดหรือแย้งกัน ให้ถือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด¹⁹ ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งอันเป็นที่สุดของศาลปกครองชั้นต้นด้วยกัน มีการขัดหรือแย้งกันในประเด็นแห่งคดีอย่างเดียวกัน คู่กรณีหรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียจะยื่นคำร้องขอต่อศาลปกครองสูงสุดเพื่อให้มีคำสั่งกำหนดว่าจะให้ถือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งใด คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดเช่นว่านี้ให้ถือเป็นที่สุด

¹⁷ แหล่งเดิม. มาตรา 10.

¹⁸ แหล่งเดิม. มาตรา 73 วรรคแรก.

¹⁹ แหล่งเดิม. มาตรา 74 วรรคแรก.